

გაქვავებული ხეები - მათი წარმოქმნის პირობები, სახეები და გავრცელება

მარი კოჩალიძე

mari.kochalidze511@hum.tsu.edu.ge

გეოლოგიის დეპარტამენტი, ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტი,
ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
უნივერსიტეტის ქ. 13, თბილისი, საქართველო, 0186

გაქვავებული ხე (petrified wood) წარმოიქმნება მინერალური ნივთიერების მიერ ხის ორგანული მასალის მთლიანად გამოძევების შედეგად, შინაგანი აღნაგობის სრული შენარჩუნებით. ამ დროს ადგილი აქვს ფსევდომორფიზმის მოვლენას.

გაქვავებული ხე განსაკუთრებულ გარემო პირობებში წარმოიქმნება. აუცილებელია ჟანგბადის დეფიციტი და სხვადასხვა მინერალიზაციის ხსნარების არსებობა. ორგანული მასალის ჩანაცვლება, „ხის გაქვავება“ ხანგრძლივი, მრავალეტაპიანი პროცესია და დამოკიდებულია ხსნარის შედგენილობაზე, ტემპერატურის, წნეკასა და pH-ის ცვლილებაზე. ხის მინერალური ჩანაცვლება მიმდინარეობს ნელა, ეტაპობრივად და უზრუნველყოფს მისი სტრუქტურის შენარჩუნებას.

გაქვავებული ხეები სხვადასხვა მინერალური შედგენილობისაა და ფერიც განსხვავებული აქვთ. გავრცელებულია გაკვარცებული, გაოპალებული, ქალცედონიანი და სხვ. გაქვავებული ხეები.

გაქვავებული ხეები წარმოადგენს მნიშვნელოვან კვლევის ობიექტს გეოლოგიისა და პალეობოტანიკისთვის. ისინი გვაწვდიან ინფორმაციას წარსული ეკოსისტემების, კლიმატური პირობებისა და გეოლოგიური პროცესების შესახებ. გაქვავებული ტყეები გავრცელებულია სხვადასხვა კონტინენტზე. დაცულია როგორც ბუნებრივი მემკვიდრეობა და გამოიყენება სამეცნიერო, საგანმანათლებლო და ტურისტული მიზნებისთვის.

მოხსენებაში განხილულია გაქვავებული ხეების წარმოქმნის პირობები, მათი სახეები, გავრცელება და მნიშვნელობა. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა გოდერძის ნამარხ ტყეს, რომელიც მდ. ქვაბლიანის აუზში, მინძეს ხეობაში, არსიანის ქედის აღმოსავლეთ ფერდობზე, ადიგენისა და ხულოს მუნიციპალიტეტებში მდებარეობს.

.